

ผลของการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พิศมัย ทับทิมทอง¹, อัจศรา ประเสริฐสิน², นฤมล พระใหญ่³

¹ นักศึกษา (กศ.ม.) สาขาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² อาจารย์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบ One-group pretest-posttest design ครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อสร้างโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) เปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การสังเกตจากตัวแบบของแบนดูรา ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ และทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนเพศชายและหญิง อายุระหว่าง 14-15 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลาก 1 ห้องเรียน จาก 10 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และแบบวัดแบบวัดจิตสาธารณะมีค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับเท่ากับ 0.828 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired sample t-test)

ผลการวิจัย พบว่าโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นนี้ ประกอบด้วย 12 กิจกรรม ในแต่ละกิจกรรมมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำขั้นดำเนินการ ขั้นสรุป และยังพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีระดับจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา/ จิตสาธารณะ/ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Effects of a Learning Psychology Program on the Public Mind Strengthening of Mathayomsuksa Three Students

Pissamai Thabthimthong¹, Ujsara Prasertsin², Narulmon Prayai³

¹Student (M.ED.) Research and Development on Human Potentials, Faculty of Education, (SWU)

²Lecturer, Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

³Lecturer, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Abstract

The objective of one group pretest-posttest research were 1) to development of a learning psychology program to public mind-strengthening of Mathayomsuksa three students, 2) to compare differences mean of public mind level before and after participation attending the learning psychology program for public mind. The samples used to study were thirty students at School, both male and female, aged between fourteen and fifteen years of age and studying in Mathayomsuksa three during the first semester of the 2017 academic year. There were selected by using the simple random sampling method by a one class from ten. The research instruments were 1) a learning psychology Program designed to strengthening of public mind with the Index of Congruence ranged from 0.60-1.00. 2) a questionnaire for public mind scale with the reliability coefficient (alpha) of 0.828. The data were analysis using mean, standard deviation and a paired sample t-test

The research results were as follows: The learning psychology program to public mind-strengthening of Mathayomsuksa three students compose of 12 activities. Each activity composed of 3 stages: the initial stage, the working stage, and terminal stage. And then, The study found that the average scores of public minded behavior among Mathayomsuksa three students after attending the program were significantly higher than before at a level of 0.05.

Keywords: Learning Psychology / Public mind / Mathayomsuksa three students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 ว่า คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทย ต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีตัวบ่งชี้ คือกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้ทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ¹ โดยกระทรวงศึกษาธิการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนด “จิตสาธารณะ” (Public mind) เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 1 ใน 8 ข้อ ที่สถานศึกษา ต้องเน้น โดยสถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กได้ทำ กิจกรรมสาธารณะ พฤติกรรมจิตสาธารณะควรมี ลักษณะดังนี้ คือ 1) จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ และ 2) ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วม กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม¹

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งกระแสความเจริญนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ทำให้คนในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กัน น้อยลง สนใจแต่เรื่องตัวเองและสิ่งที่ตัวเองจะได้ มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง มากกว่าส่วนรวม ทำให้เกิดการขาดคุณธรรม จริยธรรม มีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุมากกว่าจิตใจ ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งบอกถึงการขาดจิตสาธารณะของ

คนในสังคมที่สูงขึ้น ทำให้คนในสังคมมีความสำคัญ ต่อส่วนรวมลดน้อยลงทุกที² ในสถาบันการศึกษายังพบเห็นเหตุการณ์ในการแสดงออกของเด็กและเยาวชนที่ขาดจิตสาธารณะ เช่น การทิ้งขยะลงบนพื้น การขีดเขียนพื้นผนังประตูและห้องเรียน การไม่เข้าแถวหรือลัดคิวการซื้ออาหารรับประทาน การพูดจาก้าวร้าวต่อด้วยคำหยาบคายต่อบุคคลอื่น เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม³ และที่ผ่านมาเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ดังนั้นจึงควรมองปัญหาที่ต้นเหตุ ก็คือ การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อน ที่ตีได้ง่าย” ที่พร้อมจะปลูกจิตวิญญาณ ให้มีความรัก ความหวังใฝ่ ความเอื้ออาทรต่อคนอื่น รวมทั้งการใช้ทรัพยากรร่วมกับผู้อื่นอย่างประหยัด และเห็นคุณค่า⁴

การพัฒนาเด็กให้มีจิตสาธารณะมีความสำคัญยิ่งต่อทุกองค์กรในสังคม โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการอบรมนิสัยของนักเรียนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคม แบนดูรา (Bandura) ได้กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่าๆ กัน⁵ คนเรามีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเราอยู่เสมอ พฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้ โดยการสังเกต (Observation learning) หรือการเลียนแบบ ตัวแบบ (modeling) อาจจะเป็นตัวแบบบุคคลหรือ ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ อาทิ คำพูด เอกสาร วิดยูโททัศน์ ที่ทำให้เด็กสังเกตการกระทำของตัวแบบและทำพฤติกรรมตามตัวแบบ เช่น การเสนอตัวแบบผ่านแผนภาพการ์ตูน การแสดงบทบาทสมมติตามตัวแบบ เสียงพูด และแบบทำทางต่าง ๆ⁶

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาและเสริมสร้างจิตสาธารณะของเด็กมีหลายกิจกรรม ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับเด็กมัธยม เนื่องจากเด็กมัธยมเป็นช่วงของวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ เป็นวัยที่มักนิยมชมชอบเลียนแบบคนที่มีความสามารถหรือดาราภาพยนตร์เพื่อสู่การสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง³ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านตัวแบบต่าง ๆ การจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเป็นตัวแบบที่ดีก็จะทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้และทำตาม⁷ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อปรับพฤติกรรมทางด้านความคิด ความรู้สึก และด้านการกระทำ โดยใช้ทฤษฎีการเลียนแบบของบันดูรา ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคร์ ผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการมีจิตสาธารณะในเด็กให้มีความพร้อมที่จะเติบโตเป็นคนดีมีจิตสำนึกช่วยเหลือสังคมและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง ที่เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบการวิจัยแบบ (One-group pretest-posttest design) ศึกษากลุ่มเดียววัดตัวแปรตามสองครั้ง ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการขอจริยธรรมโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์จากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/ E-169/2560

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนเพศชายและหญิง อายุระหว่าง 14–15 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มห้องเรียนด้วยการสุ่มอย่างง่าย แบบจับสลาก 1 ห้องเรียนจากห้องเรียนทั้งหมด 10 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 350 คน โดย 1 ห้องเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง มีนักเรียนจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบวัดจิตสาธารณะ
  - 1.1) ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะเพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ

1.2) ศึกษาการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำแนวทางมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบวัดจิตสาธารณะแบบมาตรวัด 5 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง=5 ปฏิบัติค่อนข้างบ่อยมาก=4 ปฏิบัติบ้างเป็นบางครั้ง=3 ปฏิบัตินานๆ ครั้ง=2 ไม่ปฏิบัติเลย=1 โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับจิตสาธารณะ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีจิตสาธารณะในระดับน้อยที่สุด

1.3) นำแบบวัดจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50⁸ และปรับปรุงภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.4) นำแบบวัดจิตสาธารณะที่ไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดจิตสาธารณะ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าของแบบวัดจิตสาธารณะทั้งหมด 0.82

2. โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาที่มีต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ใช้สำหรับจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนในระยะการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโปรแกรมตามขั้นตอนดังนี้

2.1) สร้างโปรแกรมจัดการการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเลือกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะจากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกิจกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเป็นกิจกรรมที่มีสื่อวิดีโอที่คนเป็นคลิปวิดีโอที่มีเรื่องราวตัวแบบของบุคคลที่จิตสาธารณะ ความยาวประมาณ 5 นาที ประกอบกับใบความรู้และใบงานให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายกลุ่มร่วมกัน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมกรมามีจิตสาธารณะ ทฤษฎีซึ่งประกอบไปด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ และทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคร์ มาเป็นฐานในการใช้สร้างโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากขึ้น

2.2) นำโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ขั้นตอน และเทคนิค จากนั้นนำความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปทำการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้โปรแกรมมีความสมบูรณ์และเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและสามารถที่จะนำไปใช้พัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ

2.3) นำโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการ และเวลาที่ใช้ในการดำเนินการของโปรแกรม

2.4) ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ใบบทความรู้ควรใช้เป็นวิดีโอ ภาพ ข่าว หรือสื่อที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการอภิปรายร่วมกันก่อน แล้วครูจึงค่อยสรุปประเด็นสำคัญให้ความรู้ในภายหลัง การนำภาพตัวอย่างมาควรใส่แหล่งอ้างอิงที่มาทุกภาพ และถ้าเป็นภาพคนให้ปิดหน้าไว้ด้วย ในส่วนของขั้นตอนการประเมินผล ควรมีการบันทึกเป็นข้อความบรรยายพฤติกรรม หรือการสังเกตดูความถี่ของพฤติกรรม ควรมีแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมให้เห็นชัดเจน และประเมินให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ในบางกิจกรรมต้องดูเวลาว่ามากเกินไป อาจทำให้การทำกิจกรรมไม่ทันตามเวลาที่กำหนดไว้ ควรปรับให้เป็นกิจกรรมเดียวที่เชื่อมโยงหลายประเด็น นอกจากนี้ ผู้วิจัยควรศึกษาทฤษฎีเชิงจิตวิทยาที่นำมาใช้สร้างโปรแกรมให้เข้าใจอย่างละเอียดเพื่อนำมาจัดการเรียนรู้ให้

สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้พัฒนาเด็กให้มีจิตสาธารณะได้ต่อไป

วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง มี 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยวัดระดับจิตสาธารณะรายด้านของกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดจิตสาธารณะเพื่อเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ใช้เวลาในการทดลองวันละ 50 นาที ในช่วงเวลา 15.00-15.50 น. รวมระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 12 ครั้ง (ตาราง 1)

ตาราง 1 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

สัปดาห์ที่	วัน	วัน เดือน ปี	รายชื่อกิจกรรม
1	จันทร์	5/06/60	1. บิงโกหาเพื่อน
	พุธ	7/06/60	2. จิตสาธารณะนั้นสำคัญไฉน
	ศุกร์	9/06/60	3. บุคคลตัวอย่าง
2	จันทร์	12/06/60	4. ขาดจิตสาธารณะสู่ปัญหาสังคม
	พุธ	14/06/60	5. เหตุการณ์เช่นนี้เราจะทำอย่างไร
	ศุกร์	16/06/60	6. สุขใจจากการให้
3	จันทร์	19/06/60	7. ของคนอื่นเราไม่เอา
	พุธ	21/06/60	8. ขยะมีค่า
	ศุกร์	23/06/60	9. สมบัติส่วนรวม เราช่วยดูแล
4	จันทร์	26/06/60	10. โครงการโรงเรียนสะอาด
	พุธ	28/06/60	11. รู้รักสามัคคี ทำความดีตอบแทนคุณแผ่นดิน
	ศุกร์	30/06/60	12. ดอกไม้แห่งจิตสาธารณะ

3. ระยะหลังการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยประเมินกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดจิตสาธารณะชุดเดิมเพื่อเก็บเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 ผู้วิจัย นำคะแนนที่ได้ทั้ง 2 ครั้งของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

สถิติที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะครั้งนี้ ได้แก่ การทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired sample t-test) โดยรวมและรายด้าน

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะ ก่อนและหลังเข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ จำแนกรายด้าน (n = 30)

จิตสาธารณะ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	
1. ด้านความคิด	3.41	0.7635	3.93	0.6890	4.512*
2. ด้านความรู้สึก	3.42	0.8327	3.82	0.5480	3.997*
3. ด้านการกระทำ	3.46	0.8323	3.87	0.5772	3.455*
จิตสาธารณะโดยภาพรวม	3.43	0.7176	3.88	0.4830	4.772*

*p < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยจิตสาธารณะโดยรวมก่อนการทดลองเท่ากับ 3.43 คะแนน และหลังจากการที่เด็กได้เข้ารับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 3.88 คะแนน ($p < 0.05$) เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยจิตสาธารณะเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยจิตสาธารณะด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการกระทำ หลังเข้ารับโปรแกรมเพิ่มพิก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน สรุปได้ว่าโปรแกรมนี้สามารถเสริมสร้างนักเรียนให้มีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา พบว่านักเรียนมีระดับจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ระดับจิตสาธารณะ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการกระทำ ของเด็กนักเรียนหลังเข้ารับโปรแกรมในแต่ละด้านสูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความคิด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะด้านความคิด 3.41 คะแนน หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะด้านความคิด 3.93 คะแนน จากการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ได้สังเกตและให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้แสดงความคิดเห็นทางจิตสาธารณะ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นทำเพื่อส่วนรวม และคิดที่จะช่วยเหลือส่วนรวม

เช่น เมื่อนักเรียนได้ดูภาพเหตุการณ์ของขยะที่อยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ การขีดเขียนฝาผนัง อาคารเรียน โต๊ะเรียน นักเรียนเกิดความคิดว่าไม่ควรที่จะทิ้งขยะตามพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ควรขีดเขียนโต๊ะเรียน เนื่องจากว่าทำให้เกิดความสกปรก ดูไม่สวยงาม และทำให้เกิดทัศนียภาพไม่สวยงาม เห็นได้ว่า กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ทำให้นักเรียนได้สะท้อนความคิดและปรับเปลี่ยนความคิดจากการได้เห็นตัวแบบ สอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต⁷ ที่กล่าวว่า การนำเสนอตัวแบบที่อยู่ในรูปวีดิทัศน์ ซึ่งเป็นตัวแบบสัญลักษณ์นั้นใช้แล้วจะประสบผลสำเร็จอย่างมาก ในหลายสภาพการณ์ เมื่อนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะจากตัวแบบและเกิดความสนใจในตัวแบบแล้ว นักเรียนจึงเกิดกระบวนการจดจำตัวแบบนั้นไว้ โดยจดจำเป็นสัญลักษณ์หรือภาพของตัวแบบ เมื่อนักเรียนดูสื่อวีดิทัศน์จบในแต่ละตอนผู้วิจัยได้ตรวจสอบกระบวนการเก็บจำ โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบคำถามจากใบงาน เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

ด้านความรู้สึกรู้สึก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะด้านความรู้สึก 3.42 คะแนน หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะด้านความรู้สึก 3.82 คะแนน จากการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ผู้วิจัยได้สังเกตและให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับภาพและเหตุการณ์จากการดูสื่อวีดิทัศน์ เช่น นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นว่ามีคนที่ทำประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน หรือคนที่มิจิตอาสา

ทำเพื่อส่วนรวม นักเรียนแสดงความรู้สึกว่าบุคคลที่ทำเพื่อส่วนรวมเป็นบุคคลที่น่ายกย่อง และนักเรียนเกิดความรู้สึกอยากเป็นเหมือนบุคคลตัวอย่าง เพื่อให้ได้รับการยกย่องตามตัวแบบนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์⁶ เมื่อเด็กได้รับการเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง เช่น การยกย่อง ชมเชย เด็กก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีกจนเกิดเป็นความเคยชินและเป็นนิสัย

ด้านการกระทำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะด้านการกระทำ 3.46 คะแนน หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับจิตสาธารณะด้านการกระทำ 3.87 คะแนน จากการทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา นักเรียนได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มจัดทำโครงการโรงเรียนสะอาด โดยให้นักเรียนเขียนโครงการพัฒนาสถานที่ต่างๆ ของโรงเรียน และนำโครงการนั้นไปลงมือกระทำจริง ๆ จากการที่นักเรียนได้ลงมือกระทำโครงการ เช่น โครงการห้องน้ำสะอาด นักเรียนได้ช่วยกันทำความสะอาดห้องน้ำหลังเลิกเรียน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โครงการห้องเรียนสะอาด นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนหลังเลิกเรียนและช่วยกันเก็บขยะตามระเบียบทางเดิน จากการที่นักเรียนได้จัดทำโครงการนักเรียนเกิดความรักโรงเรียนมากขึ้นและอยากให้โรงเรียนน่าอยู่และสะอาด สอดคล้องกับทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไตรี⁶ เมื่อเด็กได้รับสิ่งเร้าที่ดีไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมหรือ ตัวบุคคลที่ดี ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ดีตามมาด้วยเช่นกัน

เนื่องจากในแต่ละกิจกรรมนักเรียนได้เรียนรู้และได้พัฒนาทางด้านความรู้สึก ความคิด

และการกระทำ จากการสังเกตการเลียนแบบ พฤติกรรมของบุคคลในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ จากสื่อวีดิทัศน์ เด็ก ๆ ได้สะท้อนถึงความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็นต่อสภาพการณ์และเรื่องราวที่ได้เห็นจากตัวแบบ ตัวแบบที่ดีมีจิตสาธารณะควรมีลักษณะเป็นอย่างไร ทำให้เกิดความคิดที่จะกระทำตามและเลียนแบบตัวแบบนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนุสสรีย์ คันธิก¹⁰ ซึ่งเด็กในช่วงของวัยมัธยมศึกษา เป็นช่วงของวัยรุ่นที่มักนิยมชมชอบเลียนแบบคนที่มีความสามารถหรือดาราภาพยนตร์เพื่อสู่การสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง เมื่อได้เห็นตัวแบบที่ดีก็จะทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้และทำตาม เพื่อนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมที่ดีให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป¹¹

การจัดการศึกษาในหลักสูตรปกติของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) การให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ในคาบชั่วโมงลูกเสือ เทอมละ 1 ครั้ง 2) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และ 3) การประเมินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยให้นักเรียนไปทำกิจกรรมจิตสาธารณะที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน พร้อมทั้งให้เซ็นรับรองว่าได้ทำกิจกรรมนั้นจริงๆ ซึ่งจากผลการประเมินทั้ง 3 กิจกรรม ยังพบว่ามิตเด็กนักเรียนที่ยังไม่ผ่านการประเมินกิจกรรมเป็นจำนวนมาก เพราะเด็กนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจว่าจิตสาธารณะนั้นหมายถึงอะไร และต้องทำอย่างไร ทำแล้วได้ประโยชน์อะไรบ้าง โรงเรียนยังต้องเพิ่มเติมหรือสอนเด็กให้เข้าใจ และตระหนักเห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็เป็นอีกแนวทางที่จะ

สามารถช่วยพัฒนาเด็กทางด้านจิตใจให้มีความอ่อนโยน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน ความไม่เห็นแก่ตัว และความเข้าใจในตัวเองและผู้อื่น เพื่อไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ถ้าพัฒนาเด็กให้เป็นคนที่มีจิตใจที่ดีแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาและส่งเสริมเด็กในด้านอื่น ๆ ได้โดยง่าย ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็ลดน้อยลง ส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาและเจริญต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา โดยใช้เทคนิคการสังเกตและการเลียนแบบจากตัวแบบนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า ควบคู่กับเนื้อหาและทฤษฎีทางจิตวิทยาการเรียนรู้ให้ละเอียด วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเทคนิคที่นำมาใช้ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพและพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

1.2 ในการจัดการเรียนรู้ ควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม โดยจัดสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมให้มีโต๊ะที่สามารถนั่งเป็นกลุ่มได้ 4-5 คน ไม่มีเสียงดังจากภายนอกเข้ามารบกวนเด็ก และควรสร้างความคุ้นเคยกับเด็กให้เป็นบรรยากาศของความ เป็นกันเอง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความมั่นใจในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาในด้านอื่นที่สามารถนำไปปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้มีจิตสาธารณะได้

2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมโดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ในสถานที่ต่างๆ การเก็บขยะภายในโรงเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2551.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วี พรินท์; 2555.
- Lotfi S, Eizadi-fard R, Ayazi M, Agheli-Nejad MA. The Effect of Meichenbaum's Cognitive Behaviour Modification Therapy on Reduction of Test Anxiety Symptoms in High School Girls. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2011; 30: 835-8.
- นภาพร ปริษามารถ. จิตวิทยาการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2545.
- Shubina I. Counseling and therapy of patients with behavioral disorders using the cognitive behavioral approach. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2016; 217: 1008-18.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
- ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาส์น; 2538.
- พาสณา จุลรัตน์. เอกสารประกอบการสอน รายวิชาจิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2548.
- นุสสรีย์ คันธิก. ผลของโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2553.
- โกวิทย์ พงษ์ภักดี. การใช้โปรแกรมการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2553.